

Att presentera sin släktforskning

Michael Lundholm
Genealogiska Föreningen

Vad ska man göra med alla släktforskningsresultat?

- Vad är egentligen resultatet av släktforskning?
 - En databas med släktrelationer?
 - Avskrifter av källor?
 - Levnadskildringar?
 - Utredningar som svarar på komplicerade frågor?
- I datorn eller i anteckningsböcker gör de i vart fall ingen nytta
- Det gäller att dela med sig av sin resultat till andra för att de ska få ett värde!

Varför dela med sig av släktforskningsresultat?

- En del av lösningen på ”bevarandeproblemet”.
- Andra kan dra nytta av resultaten och slipper göra om forskningen.
- Andra kan ge kompletteringar och rättelser till mig så att jag kommer vidare.
- Det finns spännande släkthistorier att berätta.
- Det finns intressanta livsöden att komma ihåg.

Vad har vi att dela med oss av?

- Släktforskardatabasen
- Databaser i form av register
- Anteckningsböcker och pärmar med anteckningar och material insamlat under decennier
- Fotografier, ljud- och bildinspelningar

Är någon intresserad av att ta del av detta?

- I syfte att bevara finns flera intressenter:
 - Genealogiska Föreningen
 - Tar emot analogt och digitalt material
 - Föreningen DIS
 - Tar emot släktforskar databaser (Gedcom) från sina medlemmar (DISARKIV)
 - Andra släkt- och hembygdsföreningar i varierande utsträckning

För att bevara de viktiga resultaten och intressera en bredare krets för dem måste vi ge dem en attraktiv och intresseväckande utformning!

Skriv släktartiklar och släktforskningsartiklar!

- Vad är det? Så här använder jag begreppen:
- Släktartikel:
 - En text riktad till en bredare krets släktingar som berättar om personer som alla är besläktade med syftet att en intressant berättelser.
- Släktforskningsartikel:
 - En text riktad till andra släktforskare som berättar om personer som de inte alls är besläktade med i syfte att dokumentera slutsatserna med källor och möjliggöra kontroll och källkritisk granskning.
- Inget hindrar att släktartikeln och släktforskningsartikeln berättar samma historia, men de har helt olika målgrupper och helt olika utformning.

Har släktartiklar och släktforskningsartiklar något gemensamt?

Förutom att kan berätta samma historia, men oftast inte gör det, har de flera saker gemensamt:

- För båda behövs ett tydligt syfte:
 - Vad ska berättas?
 - Vilka är berättelsen avgränsningar?
 - Vilken är målgruppen?
- Berättelsen har en tydlig disposition och följer en röd tråd.
- Alice i underlandet när hon möter klockarkatten och frågar ...
 - Jag undrar om du skulle vilja tala om för mej vilken väg jag skall gå nu?
 - Det beror rätt mycket på vart du ska? svarade katten.
 - Det gör nästan detsamma ... sa Alice.
 - Då gör det detsamma åt vilket håll du går, sa katten.

Har släktartiklar och släktforskningsartiklar något gemensamt? (forts)

- Båda typerna mår bra av att när man startar skrivandet sammanfattar detta med maximalt 100 ord.
- Biskopen och professorn Esaias Tegnér (1782–1846) uttryckte sig så här vid magisterpromotionen vid Lunds universitet 1820:
 - Vad du ej klart kan säga, vet du ej;
 - med tanken ordet föds på mannens läppar:
 - det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta.

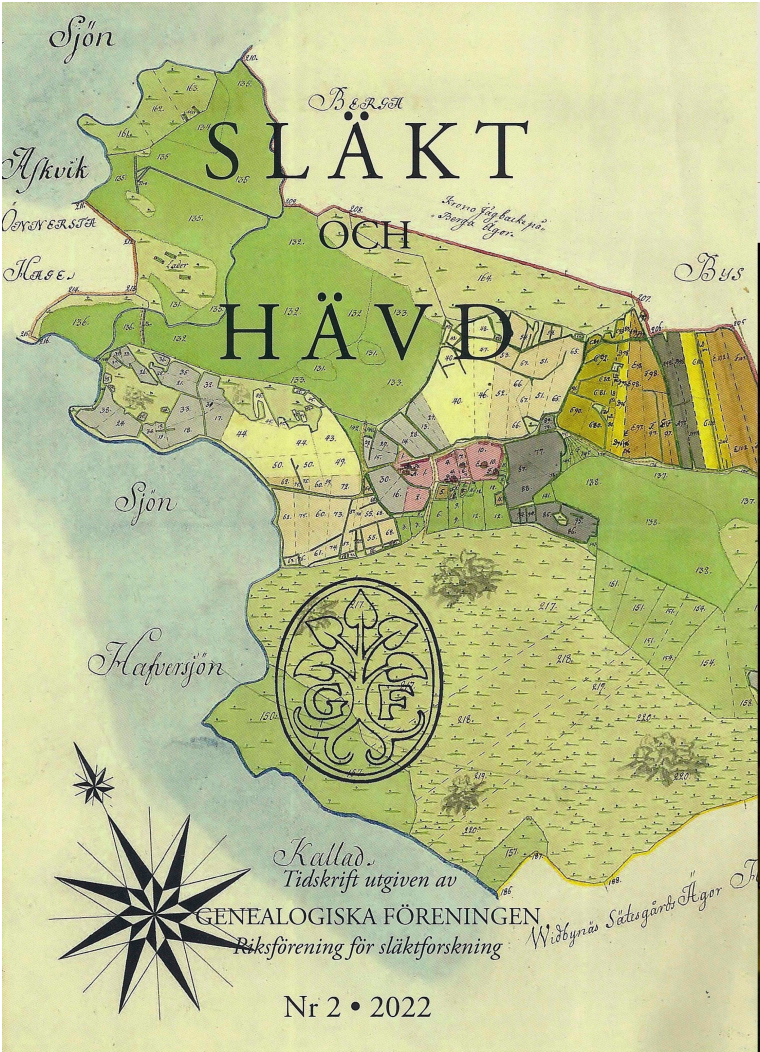
Vad är specifikt för släktartiklar respektive släktforskningsartiklar?

Släktartikel:

- Ett enkelt språk där ord och begrepp specifika för släktforskningen kan behöva förklaras utförligt.
- Om källor behöver anges bör de vara väldigt översiktligt beskrivna.
- Återgivning av mer privat information
- **SLÄKTMYTERNA!**

Släktforskningsartikel:

- Direkt berättande där ord och begrepp ord och begrepp specifika för släktforskningen kan antas vara kända.
- Källor och litteratur beskrivna med tillräcklig noggrannhet så att resultaten kan kontrolleras (akademiskt akribi).
- Normering av språk (*Svenska skrivregler*), person- och ortnamn.
- Exakta citat från källorna.

SVENSK
GENEALOGISK
TIDSKRIFT 2023:2

Genealogiska Föreningen

Släkthistoriska Studier
Publicerad av Genealogiska Föreningen | Published by the Genealogical Society of Sweden

2022:1

MÅLET

Släkten Behm från Gävle

– dess historiografi och äldsta led i ljuset av ny forskning

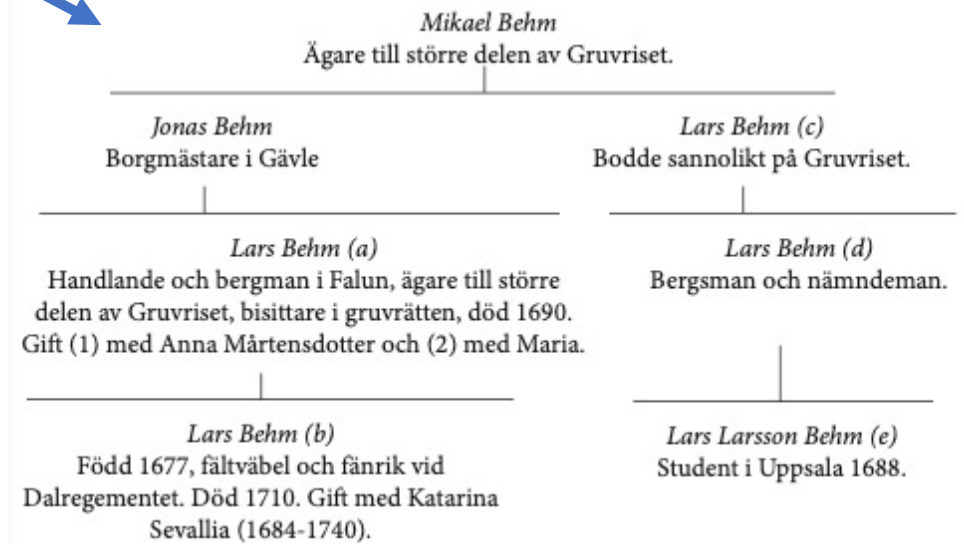
»Besitter en gammal tienare
Isack Bem sitt hemman Sundh
i Löfstad sochen frijtt ...«

Ståthållaren Isak Behm och hans släktkrets*

Källkritiska kommentarer till
Viktor Behms släktböcker¹

”På egna och Behmiska
Arfvingarnas vägnar”

Bidrag till Isak Behms stamtavla¹

Lars Johansson Behm
i Bröten, Vika (1704–1790)

– ett identifikationsproblem inom Gävle-släkten Behm*

Målaren Lars Anders Behm
i Nora stad (1703–1759)

– ytterligare ett identifikationsproblem inom
Gävle-släkten Behm*

David Lundholm (1891–1980) och Lilli Fotmeijer (1899–1970)

Berättelsen om min farfar och farmor tillägnas Birgitta, Nils och Karl

– Michael Lundholm –

David före äktenskapet

Barndomsåren

Min farfar David Lundholm föddes 30 december 1891 i Kattnäs by, Kattnäs församling i Daga härad. Kattnäs, som tidigare hette Katrinenä, var på den tiden en så kallad annexförsamling till Frustuna församling. Det innebar att kyrkan i församlingen leddes av en komminister som lydde under kyrkoherden i Frustuna. Centralorten hette visserligen Gnesta på grund av järnvägen som kom 1862 men sedan 1863 då landskommunerna infördes hette kommunen Frustuna. Gnesta kommun tillkom första gången vid storkommunreformen 1952 och andra gången 1992 men ingick 1974–1991 i Nyköpings kommun.

Föräldrarna var Adolf Lundholm (1858–1930) och Hulda Holmström (1859–1951). På den tiden var det vanligast att kvinnorna behöll sina egna efternamn efter det att de gifte sig, särskilt på landsbygden. Mer ovanligt var att båda föräldrarna hade släktnamn och inte så kallade fadersnamn (patronymikon). Exakt var de bodde i Kattnäs kyrkby vet jag inte och familjen flyttade 1898 till Hällnäs i Frustuna några kilometer bort. Under några år, 1894–1898, bodde även Adolfs syster Ida Sofia Lundholm i Kattnäs by med sin familj. De flyttade sedan till Trosa 1898. Hon och övriga av Davids närmsta släktingar inom Lundholms-släkten visas i Bild 1.

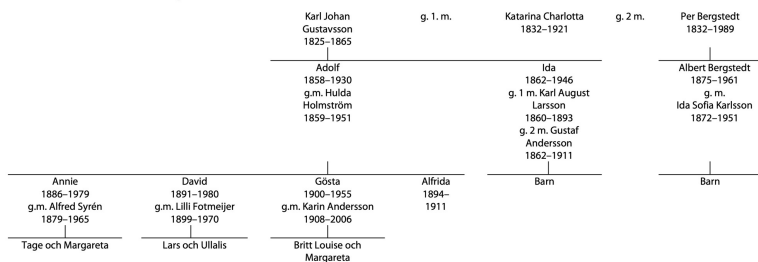

Bild 1. David närmsta släktingar. Alla utan efternamn hette Lundholm, ett namn som kom från Davids farmor. Syskonen Ernst Gustaf (1885–1885) och Hulda Theresia (1886–1992) har utelämnats.

Familjen stannade bara ett år i Hällnäs. Redan 1899 flyttade man till Nibble i Vårdinge församling på andra sidan länsgränsen. Även Vårdinge utgjorde en egen landskommun på den tiden. Efter två år i Nibble flyttade man till närliggande Kvigårde 1901. Sedan är det lite oklart vad som hände. Församlingsböckerna uppger i en anteckning under »Qvigårde« att familjen bodde i Stjärnvik men att det var först 1907 som flyten dit formellt skedde enligt församlingsböckerna. Se Bild 2.

Davids boende i Stockholm

Uppsalagatan existerar inte idag eftersom den bytt namn. På grund av förväxlingsrisken med Uppsalavägen och Upplandsgatan fick den från 1938 istället heta Gästrikegatan. Då hade dock David flyttat från Stockholm. Gatan är en tvärgata från Odengatan vid Vasaparken. Bild 5 (vänster) visar Uppsalagatan omkring 1901–1903. Nummer 8 är det ljusa huset med balkong på tredje våningen utanför vilket det står en häst och vagn. Där husen slutar möter idag Karlbergsvägen och Sankt Eriksgatan varandra. Området närmast vänstra sidan av Uppsalagatan bebyggdes ganska snar. I i fonden längst bort det område som först på 1920-talet kom att byggas och kallas Röda bergen.

Bild 5. Vänster: Dåvarande Uppsalagatan (nuvarande Gästrikegatan) i Stockholm cirka 1901–1903. Foto: Kasper Salin (1856–1919), Stads Museet Stockholm. Höger: Nuvarande Gästrikegatan mars 2024. Foto: Michael Lundholm.

I Rotemansarkivet kan man följa David i Stockholm. Han flyttade 1910 några kvarter till Hälsingegatan 7 (norr om Karlbergsvägen en stenkast från Vanadisplan). Redan 1911 flyttade David dock till Söder och Götgatan 25 och kallades då »studerande«.

I dikten från 1969 uppger han att han gick på Stockholms Borgarskola, Stockholms Samgymnasium och Frans Schartaus handelsinstitut. Eftersom Schartaus låg och ligger på Söder är en rimlig gissning att han flyttade dit för att vara närmare. De andra två skolorna låg i Vasastan och fortfarande studerande flyttade David 1912 Dalagatan 31, alltså tillbaka till Vasastan och de område han tidigare bott i, där han blev kvar till 1914.

Bild 6. David med sin storsyster Anna Emelia, kallad Annie i familjen. Foto: Ziefeldts efterträdare, Klarabergsgatan.

Tidiga år i Telegrafverket

Bild 7. David cirka 1907 som telegrambud. Foto: Nils Nilsson (1860–1916), Vasagatan, Stockholm.

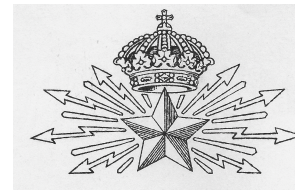

Bild 8. Telegrafverkets dåtida symbol skannad från Davids konsistorial som förste kontrollör i Televerket 1 juli 1939.

Enligt Telegrafverkets avlöningsstat 1931 var det just 1907 som han blev anställd första gången. Telegram var på den tiden meddelanden som överfördes till en plats från en annan genom telegrafi för att sedan slutligt i pappersform lämnades till mottagaren av ett telegrambud. Tjänsten tillhandhålls av Telegrafverket (senare benämnt Televerket och idag Telia).

I BILD 7 syns David som telegrambud. Kortet bör vara taget omkring 1907–1908 då David var ungefär 16 år och precis kommit till Stockholm och börjat som telegrambud. I mössan syns Telegrafverkets vapen, en femuddig stjärna med blixtr utstrålände från den och en kunglig krona ovanför. Se även BILD 8. Numret 41 identifierade troligen David. Varför och hur David blev telegrambud är oklart

Efter att skolgången var helt avslutad blev David anställd vid Telegrafverket som extra ordinarie assistent 24 maj 1913. Av hans utnämning framgår att han då var utexaminerad elev från Telegrafverkets skola. För att bli antagen som elev i skolan var man tvungen att ha en fin handstil, män skulle ha fyllt 15 år men inte 21 och avlagt realexamen med godkända betyg i modersmålet (svenska), matematik, geografi, fysik, kemi, engelska, tyska och franska.² Utbildningen var två terminer om vardera fyra månader för män, såvida man inte hade studentexamen, vilket David inte

Släktmyterna

- Även om släktmyterna passar bäst i släktartikeln kräver de kräver en släktforskares källkritiska sinnelag.
- Farfars Davids berättelse ca 1974 om sin egen farfar:
»Vid järnvägen invigning i Gnesta ska han varit närvarande. På hemvägen ska han blivit överfallen. Häst och vagn kom hem utan honom. Hustrun for ut och letade efter honom och fann honom i ett dike svårt skadad. Han dog senare av sina skador eller av följderna. Lunginflammation?«

Släktmyterna: vad är sant?

Inte mycket var sant!

- Han var statare/torpare. Hans efterlämnade bo var värt 340 riksdaler
 - Dragoxar och gödselvagnar fanns i boet. Ingen häst.
- Mer bestickande är att Västra stambanan byggdes 1858–1862 och invigdes 1862 tre år innan han dog.
- Dessutom har han för andra släktingar berättat samma historia om sin egen pappa som också var statare:
 - Pappans förtida död skulle tvingat äldsta dottern att börja arbeta för försörjningen.
 - Pappan dog dock 71 år gammal 1930 när dottern var 44 år och gift sedan 25 år..

Vad lär vi oss av detta?

- **LÅNGT TIDSAVSTÅND**

- Berättelsen återges mer än 100 år efter de påstådda händelserna

- **INTE OBEROENDE**

- Berättelsen återges inte av ett ögonvittne (David var inte ens född 1865)
- Händelserna måste antingen ha berättats för David av andra eller hittats på av honom eller andra

- **INTE TENDENSFRI**

- David var inte en objektiv orelaterad person som återgav händelserna
- Hans farfar och far var statare.
- Men David var klassresenär och kan ha velat frisera sin bakgrund.

David
1891–1980

Lilli
1899–1970

Ca 1960

Ca 1900